

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาการรับรู้ประสบการณ์การคลอดของผู้คลอดที่ได้รับการดูแลโดยนิตินิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ในภาคการศึกษาที่หนึ่ง ปีการศึกษา 2542

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้คลอดทั้งผู้คลอดครรภ์แรกและครรภ์หลังที่ได้รับการดูแลโดยนิตินิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาตั้งแต่ระยะระคลอดจนถึงระยะสองชั่วโมงหลังคลอด ที่ห้องคลอดโรงพยาบาลฉะเชิงเทรา ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2542 เป็นผู้คลอดทางช่องคลอดและคลอดบุตรมีชีวิต

เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร นิตินิตฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดทั้งหมด 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 สัปดาห์ แต่ละกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยจับสลากได้กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างจึงได้แก่ผู้คลอดที่คลอดทางช่องคลอดและบุตรมีชีวิตทั้งหมดที่ได้รับการดูแลโดยนิตินิตพยาบาลกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 คือ มาคลอดระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงกันยายน พ.ศ. 2542 จำนวน 167 ราย

ลักษณะการฝึกงานของนิตินิตคือ นิตินิตหลักสูตรภาคพิเศษฝึกวันจันทร์และอังคาร เฉพาะเวลาเช้า เวลา 8.00-16.00 น. ส่วนนิตินิตหลักสูตรภาคปกติฝึกวันพุธ พฤหัสบดี และศุกร์ เวลาเช้า เวลา 8.00-16.00 น. ทุกวัน และเวรยามวิกาล 16.00-24.00 น. และ 00.00-08.00 น. บางวัน

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้คลอดที่อยู่ในความดูแลของนิตินิตเป็นระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งชั่วโมงก่อนคลอด
2. ผู้คลอดที่ไม่สามารถฟังและสื่อสารภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสัมภาษณ์การรับรู้ประสบการณ์การคลอดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีข้อคำถาม 20 ข้อ โดยมีโครงสร้างด้านเนื้อหา (content structure) 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการดูแลช่วยเหลือที่ได้รับจากผู้ดูแลมีข้อคำถาม 12 ข้อ
- 2) ด้านความสามารถในการเผชิญภาวะเจ็บครรภ์ มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 3) ด้านความรู้สึกต่อเหตุการณ์คลอดที่เกิดขึ้นจริง มีข้อคำถาม 5 ข้อ

แต่ละข้อมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 4 คะแนน และคะแนนรวมคือ 0 ถึง 80 คะแนน

โดยเป็นข้อความทางบวก 12 ข้อ ข้อความทางลบ 8 ข้อ ข้อความทางบวกให้คะแนนตามค่าคะแนนที่ผู้คลอดตอบ ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนโดยกลับคะแนนจากค่าคะแนนที่ผู้คลอดตอบ เช่น ตอบ 0 ให้ 4 คะแนน ตอบ 1 ให้ 3 คะแนน เป็นต้น คะแนนมาก หมายถึง มีการรับรู้ประสบการณ์การคลอดในทางที่ดี ส่วนคะแนนน้อย หมายถึง มีการรับรู้ประสบการณ์การคลอดในทางที่ไม่ดี

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ทำโดยนำเครื่องมือนี้ไปให้อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลมารดาและทารก 1 ท่าน อาจารย์ด้านการวิจัย 1 ท่าน และพยาบาลห้องคลอด 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้สัมภาษณ์ผู้คลอดในระยะหลังคลอดที่ได้รับการดูแลโดยนิตพยาบาล

การทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability) กระทำโดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้สัมภาษณ์มารดาหลังคลอดที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ราย นำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.75 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 รายได้ 0.75 เช่นกัน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสัมภาษณ์รายด้าน เป็นดังนี้

- 1) ด้านการดูแลช่วยเหลือที่ได้รับ 0.80
- 2) ด้านความสามารถในการเผชิญภาวะเจ็บครรภ์ 0.74
- 3) ด้านความรู้สึกต่อเหตุการณ์คลอด 0.63

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้คลอดภายหลังคลอดแล้ว 2 ถึง 48 ชั่วโมงและได้พักก่อนจนหายอ่อนเพลียแล้ว โดยใช้แบบสัมภาษณ์การรับรู้ประสบการณ์การคลอดแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาสัมภาษณ์นานประมาณ 20 นาที ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดและข้อมูลส่วนบุคคลบันทึกจากรายงานผู้คลอดและสอบถามกับผู้คลอดอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์โดย

1. ข้อมูลจัดกลุ่มและข้อมูลจัดอันดับ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่เป็นข้อมูลต่อเนื่อง แจกแจงความถี่ของข้อมูล คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาคลอด เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระยะเวลาคลอดไม่เกิน 8 ชั่วโมง และกลุ่มที่มีระยะเวลาคลอดเกิน 8 ชั่วโมง โดยการแจกแจงความถี่ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประสบการณ์การคลอดระหว่างกลุ่มทั้งสอง
4. เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ประสบการณ์การคลอดรายข้อ โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ความหมายค่าคะแนนเป็นระดับการรับรู้ประสบการณ์การคลอด ดังนี้
 - 4.1 คะแนนรวม 0 ถึง 39 คะแนน หรือคะแนนเฉลี่ยรายข้อ 0 ถึง 1.99 มีความหมายว่า การรับรู้ประสบการณ์การคลอดระดับไม่ดี
 - 4.2 คะแนนรวม 40 ถึง 80 คะแนน หรือคะแนนเฉลี่ยรายข้อ 2.00 ถึง 4.00 มีความหมายว่า การรับรู้ประสบการณ์การคลอดระดับดี
5. เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ประสบการณ์การคลอดรายบุคคลแต่ละด้าน โดยแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ความหมายค่าคะแนนเป็นระดับการรับรู้ประสบการณ์การคลอดเช่นเดียวกับข้อ 4.1 และ 4.2
6. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ประสบการณ์การคลอดระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้แก่

- 6.1 กลุ่มครรภแรกกับกลุ่มครรภหลัง
- 6.2 กลุ่มที่ได้รับการดูแลจากนิสิตหลักสูตรปกติกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลจาก
นิสิตหลักสูตรต่อเนื่อง
- 6.3 กลุ่มที่มีระยะเวลาคลอดไม่เกิน 8 ชั่วโมง กับกลุ่มที่มีระยะเวลาคลอด
เกิน 8 ชั่วโมง
- 6.4 กลุ่มที่คลอดเวรเช้ากับกลุ่มที่คลอดเวรยามวิกาล
- 6.5 กลุ่มผู้คลอดสามัญกับกลุ่มผู้คลอดพิเศษ
- 6.6 กลุ่มที่ไม่ได้รับยาแก้ปวดกับกลุ่มที่ได้รับยาแก้ปวด